Jaarverslag 2017

Algemene Rekenkamer

Inhoud

Voorwoord

In dit verslag legt de Algemene Rekenkamer verantwoording af over de werkzaamheden en activiteiten van het afgelopen jaar. Dit doen wij niet alleen omdat dit een wettelijke vereiste is, maar ook omdat wij denken dat transparantie in ons handelen een belangrijke voorwaarde is voor een integere organisatie. In dit verslag zullen wij stilstaan bij onze kernactiviteiten en de ontwikkelingen gedurende het afgelopen jaar. Wij zullen de samenstelling en opzet van de organisatie beschrijven en daarbij informatie geven over onze werkwijze en het onderzoeksproces. Naast organisatorische informatie zal er in dit jaarverslag ook worden uitgeweid over contactmomenten met belanghebbenden van de Algemene Rekenkamer. Tot slot bieden wij in dit jaarverslag nader inzicht in onze begrotingsuitputting.

Oranjestad, 28 februari 2018

mr. F. Nuboer
waarnemend voorzitter

1 Organisatie

1.1 Grondslag, taak en doelstelling

De Algemene Rekenkamer is een onafhankelijk waarborginstituut dat belast is met onderzoek naar de rechtmatigheid en doelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van het Land. Onze positie is verankerd in de Arubaanse Staatsregeling en verder uitgewerkt in de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba (LARA) en het Reglement van Orde van de Algemene Rekenkamer (RvO). Van uiterst belang in ons werk is het besef dat burgers erop moeten kunnen rekenen dat de regering rechtmatig en doelmatig omgaat met publieke middelen en dat beloofde resultaten ook daadwerkelijk worden behaald.

Als onafhankelijk waarborginstituut is de Algemene Rekenkamer vrij in haar keuze van onderzoeksonderwerpen. De Algemene Rekenkamer bepaalt zelf en op welke wijze onderzoek wordt uitgevoerd en hoe daarover wordt gerapporteerd. Wij houden bij besluiten ten aanzien van de uit te voeren onderzoeken, zoveel mogelijk rekening met de wensen van de Staten van Aruba (Staten). De Algemene Rekenkamer werkt toe naar versterking van haar zelfstandige positie binnen het Arubaans staatsbestel. Bij deze versterking baseren wij ons op de acht grondbeginselen voor een degelijk functionerende rekenkamer, zoals uiteengezet door de International Organisation for Supreme Audit Institutions (INTOSAI), de internationale organisatie voor rekenkamers. Ten aanzien hiervan hebben de Verenigde Naties de onderstaande grondbeginselen onderschreven. De grondbeginselen, vrij vertaald uit het engels, luiden als volgt:

1. Het bestaan van een geschikt en effectief staatsrechtelijk raamwerk en de daadwerkelijke toepassing van dit raamwerk.
2. Onafhankelijkheid van hoofden van een rekenkamer[1] en of verwante collegiale instituties, alsook zekerheid rondom hun ambtstermijn en juridische immuniteit bij de normale uitvoering van hun werkzaamheden.
3. Een voldoende breed mandaat en volledige zelfstandigheid, in de uitvoering van werkzaamheden als rekenkamer.
4. Onbeperkte toegang tot informatie.

[1] De term rekenkamer is de vertaling voor een Supreme Audit Institution (SAI), leidinggevenden en/ of de leden van een collegiaal bestuur van zo'n SAI.

5. Het recht en de verplichting om verslag te doen van haar werkzaamheden als rekenkamer.
6. De beslissingsvrijheid rondom de inhoud en de timing van rapporten alsook ze te publiceren en verspreiden.
7. Het bestaan van een effectief follow-up mechanisme op de aanbevelingen van een rekenkamer.
8. Financiële en beheersmatige/ administratieve autonomie en de beschikbaarheid over de nodige middelen ten aanzien van geschikte menskracht, materieel en financiën.

Wij achten de invulling van deze beginselen van groot belang voor het degelijk functioneren van de Algemene Rekenkamer.

1.2 Samenstelling

De inrichting en bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer worden in de Staatsregeling en in de LARA geregeld. Nadere bepalingen over de interne taken en de besluitvorming worden geregeld in het RvO.

1.2.1 Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer bestaat, conform artikel IV.6 lid 1 van de Staatsregeling, uit drie leden de voorzitter daaronder inbegrepen. Met de benoeming van twee leden, respectievelijk per 1 augustus en 22 november 2017, is de Algemene Rekenkamer, sinds januari 2016, weer voltallig.

De Algemene Rekenkamer bestaat per 31 december 2017 uit:

Tabel 1: Leden Algemene Rekenkamer

Functie	Naam	Hoofd- en nevenfuncties	Datum benoeming	Vergoeding per maand (in Afl.)
waarnemend voorzitter	mr. F. Nuboer	- Zelfstandig ondernemer (Belastingadviseur) - Secretaris van de Rotary Club of Aruba	19 december 2008	3.000
lid	mr. R.C. Samuels	- Zelfstandig ondernemer (Advocaat en directeur van diverse bedrijven belast met onroerende goederen)	1 augustus 2017	3.000
lid	drs. L.H. de Kort-Yee	- Zelfstandig ondernemer (Financiën expert) - Bestuurslid van Stichting Family First, lid HopeAruba Movement Foundation en coach bij Qredits Aruba	22 november 2017	3.000
plv. lid	Vacature	-	-	-
plv. lid	Vacature	-	-	-

De leden worden voor het leven benoemd, dat wil zeggen tot 70 jaar. Momenteel is de functie van lid geen voltijdse functie. De LARA bepaalt dat de voorzitter, leden en plaatsvervangende leden een remuneratie (vergoeding) ontvangen, waarvan de hoogte bij landbesluit houdende algemene maatregelen wordt bepaald. De vorm van de Algemene Rekenkamer is een collegiaal bestuur. Dit houdt in dat besluiten niet worden genomen door bijvoorbeeld alleen de voorzitter of door een afzonderlijk lid. Besluiten worden genomen in de Kamervergadering in het bijzijn van de secretaris.

Bij onderzoek vervult een lid tevens de rol van lid-rapporteur. Een lid-rapporteur draagt zorg voor de bestuurlijke invulling bij het onderzoeksproces. Dit houdt in dat een lid-rapporteur tijdens het onderzoeksproces toetst, of de richting van het onderzoek en de bevindingen, voldoende basis bieden voor een bestuurlijk advies. De vaktechnische invulling en kwaliteitsborging van het onderzoekproces zijn voorbehouden aan de projectleider van het onderzoek.

Aan de Algemene Rekenkamer is een ambtelijke organisatie toegevoegd, bestaande uit een secretaris en het onderzoeks- en ondersteunend personeel. De ambtelijke organisatie zal hierna het Secretariaat worden genoemd.

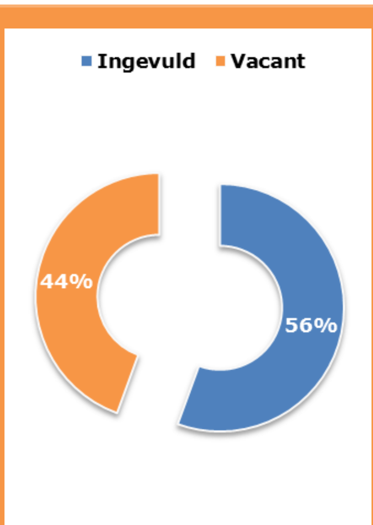
1.2.2 Secretariaat

De secretaris is, met inachtneming van de door de Algemene Rekenkamer bij instructie en besluiten te geven richtlijnen en aanwijzingen, belast met de dagelijkse leiding van de werkzaamheden en is mede belast met de verzorging van huishoudelijke aangelegenheden van het Secretariaat.

Personeelsbezetting

De Algemene Rekenkamer heeft al jaren te kampen met een gebrek aan personeel. Tot heden is er weinig verandering opgetreden in de invulling van de vacatures bij het Secretariaat. Het personeel werkzaam voor de Algemene Rekenkamer is in 2017 gedaald met één werknemer ten opzichte van 2016. Onderstaande tabel biedt een weergave van de personeelsbezetting.

Figuur 1: Personeelsbezetting 2017

Functie	Formatie 2017	Bezetting per 31-12-2017
Secretaris	1	-
Projectleider	3	1
Onderzoeksleider	3	2
Onderzoeker	6	4
Hoofd bedrijfsvoering	1	-
Jurist	1	-
Medewerker bedrijfsvoering	1	1
Medewerker informatievoorziening	1	1
schoonmaakster (deeltijd)	1	1
Totaal	**18**	**10**

Zoals bovenstaande figuur laat zien, zijn kernfuncties bij het Secretariaat niet ingevuld. Dit is echter wel van groot belang voor de degelijke uitvoering van onze wettelijke taak. De afhankelijkheid van de minister van Algemene Zaken bij de aanname van personeel, alsook de lange doorlooptijd van sollicitatie tot benoeming, blijft een struikelblok voor de werving van kwalitatief hoogwaardig personeel. De Algemene Rekenkamer heeft zich hier in het verleden meerdere malen over uitgesproken. De werving van personeel vormt een knelpunt voor haar functioneren. In dit kader zal de Algemene Rekenkamer volhouden aan het standpunt autonoom te moeten kunnen handelen bij de werving van haar eigen personeel.

Organisatieboek en functiewaardering

Wij zijn een organisatie in ontwikkeling. In de uitwerking van ons strategisch beleidsplan zijn nadere inzichten verkregen voor wat betreft de opzet en de invulling van de taken van het Secretariaat. Wij hebben deze zienswijze laten vastleggen in een organisatieboek, in overleg en met ondersteuning van de Departamento Recurso Humano (DRH). De DRH heeft de functies zoals beschreven in het organisatieboek ook gewaardeerd. Het organisatieboek en de functiewaardering zijn door de Algemene Rekenkamer in haar vergadering van 18 december 2012, goedgekeurd. Het organisatieboek is samen met de functiewaardering op 15 januari 2013 aangeboden aan de minister van Algemene Zaken met het verzoek deze vast te stellen. Het spijt ons te constateren dat het organisatieboek met bijbehorende functiewaardering tot heden niet formeel is vastgesteld in een ministerraadvergadering.

1.3 Werkterrein en werkwijze onderzoek

Onze kerntaak is het verrichten van onderzoek op de doelmatigheid en rechtmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van het Land. Bij onderzoek heeft de Algemene Rekenkamer toegang tot alle overheidsdiensten, landsbedrijven, overheidsvennootschappen, gesubsidieerde instellingen en overige instellingen, waarvan het beheer van het geldelijk belang van het Land rechtstreeks of zijdelings is betrokken.

De onderzoeksafdeling voert, na vaststelling van een onderzoeksvoorstel door de leden van de Algemene Rekenkamer, het onderzoek uit. Voor elk onderzoek wordt een verantwoordelijke projectleider aangewezen. In de onderzoeksfase vindt uitwisseling van informatie plaats tussen de onderzoeksafdeling en de gecontroleerde(n). Tijdens het onderzoek zijn contactmomenten met de verantwoordelijke lid-rapporteur ingebouwd. Hierbij wordt in driehoeksvorm, in samenzijn van de secretaris, overleg gepleegd over de richting en de boodschap van het onderzoek. De onderzoeksfase eindigt met het opleveren van een nota van bevindingen. De nota van bevindingen dient ter afstemming van de feitelijke bevindingen en ambtelijke conclusies uit het onderzoek met de gecontroleerde.

Na afronding van de onderzoeksfase begint de bestuurlijke fase van het onderzoek. In deze fase stelt het onderzoeksteam een rapport op met een bestuurlijke boodschap. De nota van bevindingen dient ter onderbouwing van deze bestuurlijke boodschap. Naar aanleiding van de bevindingen worden aanbevelingen geformuleerd.

De bestuurlijke fase wordt afgesloten met de vaststelling van het definitieve onderzoeksrapport. Alvorens het definitieve onderzoeksrapport vast te stellen wordt het met de verantwoordelijke minister(s) afgestemd door middel van bestuurlijk hoor en wederhoor. De reactie van de verantwoordelijke bestuurder wordt integraal opgenomen in het definitief onderzoeksrapport en wordt tot slot voorzien van een nawoord van de Algemene Rekenkamer.

De Algemene Rekenkamer rapporteert aan de Staten. Zodra het definitief rapport door de Algemene Rekenkamer is vastgesteld, wordt het definitief rapport aan de Staten aangeboden. Met de aanbieding van het rapport van de Algemene Rekenkamer aan de Staten, wordt het rapport een openbaar document dat voor een ieder beschikbaar is. Het rapport wordt op de website van de Algemene Rekenkamer, zijnde *www.rekenkamer.aw* geplaatst.

1.4 Voorwaarden zelfstandige Algemene Rekenkamer

Wil de Algemene Rekenkamer toewerken naar een meer effectief en efficiënt instituut, dan dient zij over een eigen personeelswerving en begrotingsuitvoering te moeten beschikken. De bestaande wetgeving voor de Algemene Rekenkamer is ook toe aan grondige vernieuwing. In 2017 is een aanvang gemaakt in de ondersteuning van het procesbeheer met behulp van een externe organisatie, waarbij het proces van onderzoek naar de jaarrekening 2016 is ondersteund. In 2018 zal de Algemene Rekenkamer verder ondersteuning krijgen in het oplossen van organisatorische knelpunten, alsook in de werkzaamheden voor de her-positionering van de Algemene Rekenkamer als Hoog College van Staat binnen de het staatsbestel. Deze her-positionering zal leiden tot het volledig vormgeven van de onafhankelijkheid van de Algemene Rekenkamer, door onder andere een grotere autonomie bij de werving van personeel en de uitvoering van haar begroting.

2 Verslag van de werkzaamheden

In dit hoofdstuk komen de verrichte werkzaamheden van de Algemene Rekenkamer over het afgelopen dienstjaar aan bod. Eerst worden de Kamervergaderingen, die gedurende het afgelopen dienstjaar zijn gehouden, geresumeerd. Vervolgens wordt kort ingegaan op de contactmomenten die er in 2017 zijn geweest met de Staten, de regering. Hoofdstuk 2 geeft alsmede een beschrijving van de, door het Secretariaat, gevolgde opleidingen evenals een samenvatting van ons onderzoeksrapport inzake de jaarrekening 2016.

2.1 Kamervergaderingen

De Algemene Rekenkamer beschikt pas sinds 18 december 2017 weer over een voltallig college. Ondanks het feit dat de Algemene Rekenkamer voor het overgrote deel van 2017 niet voltallig was, zijn er acht vergaderingen gehouden. Het lage aantal Kamervergaderingen is gelegen in het feit dat besluiten, welke normaliter in een Kamervergadering worden behandeld, in dit kalenderjaar door de waarnemend voorzitter en tevens enig lid samen met de secretaris buiten formele vergaderingen zijn genomen.

2.2 Contactmomenten

In het strategisch beleidsplan van 2011 is aangegeven, dat het instituut, naast oordelen door middel van onderzoek, ook relevante bestuursadviezen wenst te verstrekken. Dit laatste wordt gedaan ter verdere verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Dit betekent een intensivering van bestuurlijk overleg met belangrijke stakeholders, zoals de Staten, de ministers en andere gezagsdragers. Vanwege het niet voltallig zijn van de Algemene Rekenkamer is hier beperkte invulling aan gegeven. De Algemene Rekenkamer heeft in het kader van haar samenwerking wel belangrijke contactmomenten gehad in 2017, waarvan wij de belangrijkste momenten kort samenvatten.

Staten en regering

Voor het dienstjaar 2017 is, net zoals in 2016, het contact met zowel de Staten als de regering voornamelijk gericht geweest op de voortgang en ontwikkelingen bij de benoeming van voorgestelde leden van de Algemene Rekenkamer. De Staten diende conform artikel 2 van de LARA, een voordracht te doen aan de Gouverneur van Aruba, van twee kandidaten, aan de hand van een door de Algemene Rekenkamer aangeboden aanbevelingslijst van drie kandidaten.

In december 2017 heeft de Algemene Rekenkamer de nieuw aangestelde Statenvoorzitter ontvangen voor een kennismakingsgesprek. Gedurende deze gelegenheid is gesproken over de laatste ontwikkelingen op het gebied van openbaar bestuur, de gerealiseerde ontwikkelingen en de uitdagingen op korte en middellange termijn. Tevens is het belang van periodiek overleg tussen beide instituten aan bod gekomen om op deze wijze het contact te versterken.

Op 15 december 2017 heeft de Algemene Rekenkamer een kennismakingbijeenkomst gehouden voor de nieuw aangetreden Statenleden. In deze bijeenkomst is veel belangstelling getoond door de Statenleden voor onze werkzaamheden. De Algemene Rekenkamer heeft beloofd een presentatie voor de Staten te verzorgen, zodat de Statenleden nader worden ingelicht over onze werkzaamheden en de wijze waarop wij de Statenleden in hun toezichthoudende taak kunnen steunen.

Masterclass Openbare Financiën: Effectief Financieel Toezicht

In deze masterclass kwam de problematiek rondom de Arubaanse openbare financiën, met hierbij vooral de beleidsmatige aspecten aan bod. In de masterclass werd de mogelijkheid geboden om de uitdagingen voor de Arubaanse openbare financiën en de betekenis hiervan voor het begrotingsbeleid en de stakeholders, met elkaar te delen.

Studiegroep Openbaar Financiën

Het betreft hier een informele ambtelijke groep bestaande uit enkele belangrijke stakeholders die betrokken zijn bij de openbare financiën. Deze groep biedt een platform om periodiek de problematiek rondom de Arubaanse openbare financiën te bespreken. Behalve het versterken van de ambtelijke contacten met andere stakeholders, kan onze organisatie door de verkregen kennis in deze studiegroep, de werkzaamheden beter toespitsen op belangrijke ontwikkelingen in de openbare financiën, waardoor de effectiviteit van onze werkzaamheden op een positieve wijze wordt beïnvloed.

2.3 Loopbaanontwikkeling

Het continu scherp houden van reeds bestaande kennis en het aanleren van nieuwe competenties zijn voor de onderzoekscapaciteiten van het Secretariaat van groot belang. Alhoewel op de beschikbare begroting voor opleidingen ten behoeve van het personeel aanzienlijk is bezuinigd, heeft het onderzoeksteam de onderstaande cursussen bijgewoond.

Masterclass Openbare Financiën: Effectief Financieel Toezicht

De Raad van Advies heeft in 2017, in samenwerking met de Academie voor Wetgeving en de Rijksacademie voor Financiën en Bedrijfsvoering, de Masterclass *Openbare Financiën: Effectief Financieel Toezicht* gefaciliteerd. Aan deze masterclass hebben vier medewerkers van het Secretariaat en de waarnemend voorzitter deelgenomen.

NBA-cursussen

Diverse NBA-cursussen zijn gevolgd in 2017 door de registeraccountant in dienst. Als registeraccountant moet namelijk worden voldaan aan vakbekwaamheidseisen door onder andere het volgen van (erkende) training, waarbij permanente educatie (PE)-punten worden verkregen. De registeraccountant is verplicht een aantal PE-punten per jaar te behalen.

Cursus Performance audit

In 2017 heeft de Algemene Rekenkamer van Curaçao een cursus *Performance audit* georganiseerd, waar drie van onze onderzoekers aan hebben deelgenomen. Deze cursus was gericht op het toepassen van de ISSAI-standaarden (*International Standards of Supreme Audit Institutions*) die gelden bij doelmatigheidsonderzoeken.

Data analysis and presentation skills

Deze cursus werd door PricewaterhouseCoopers verzorgd en werd door twee van onze medewerkers gevolgd. Het doel van deze cursus was om praktisch inzicht te bieden in data analyse door specifieke toepassingen binnen het Excel-programma. De toepassing hiervan zal bijdragen aan een efficiëntere uitvoering van onderzoeken waarvan analyse van data is vereist.

2.4 Onderzoeksactiviteiten

Voor het dienstjaar 2017 heeft de Algemene Rekenkamer het rapport inzake het onderzoek naar de jaarrekening van het Land voor dienstjaar 2016 gepubliceerd. In het afgelopen jaar zijn ook de onderzoeken naar de infrastructurele projecten van BO Aruba en de kwaliteitsborging in de gezondheidszorg afgerond. Deze rapporten zouden in 2017 worden gepubliceerd, maar zijn wegens onvoltalligheid van de Algemene Rekenkamer niet in 2017 gepubliceerd.

Het rapport BO Aruba is inmiddels begin 2018 gepubliceerd. Voor wat betreft het onderzoek naar de kwaliteitsborging in de gezondheidszorg kon het onderzoeksproces niet worden afgerond, en wel met name de bestuurlijke afstemming van het concept rapport met de minister belast met volksgezondheid. Ook hier was het niet voltallig zijn van de Algemene Rekenkamer een struikelblok. Dit rapport zal in 2018 worden bijgewerkt en worden gepubliceerd.

Een belangrijk onderdeel van het onderzoeksprogramma van de Algemene Rekenkamer is het doorlopend monitoren van ontwikkelingen van alle ministeries. Deze monitoring leidt tot onderzoeksonderwerpen en de uitwerking van onderzoeksvoorstellen welke worden aangeboden aan de Algemene Rekenkamer. Onderstaand wordt eerst ingegaan op het onderzoek naar de jaarrekening 2016, waarna het monitoringsproces nader wordt toegelicht.

2.4.1 Jaarrekening van het Land voor het dienstjaar 2016

De Algemene Rekenkamer heeft op 22 december 2017 haar rapport inzake het onderzoek naar de jaarrekening van het land Aruba voor dienstjaar 2016 aan de minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur aangeboden. De publicatie van dit rapport is echter op 8 januari 2018 geschied met de aanbieding hiervan aan de Staten. Bij dit onderzoek is de nadruk gelegd op de duurzaam houdbare openbare financiën en de mate waarin het Land aan wettelijke verplichtingen ten aanzien van de begrotingsrealisatie voldoet.

Houdbare overheidsfinanciën, nog een weg te bewandelen

De Algemene Rekenkamer heeft haar rapport over het onderzoek naar de jaarrekening 2016 gepubliceerd. In dit rapport merkt de Algemene Rekenkamer op dat er verbeteringen merkbaar zijn in de resultaten van het jaar 2016 ten opzichte van het jaar 2015, maar dat dit niet het gevolg is geweest van structurele kostenbeheersing die tot duurzaam houdbare overheidsfinanciën leiden. De Algemene Rekenkamer blijft zich zorgen maken over de financiële positie van het Land. Deze zorgen zijn gebaseerd op drie kernelementen waarop dit onderzoek zich heeft gericht, namelijk de schuldpositie van het Land, de daaraan gelieerde rentekosten en de kosten voor het personeel werkzaam voor het Land. De Algemene Rekenkamer concludeert dat er nog een weg te bewandelen is, voordat daadwerkelijk gesproken kan worden van houdbare overheidsfinanciën.

Tekortnorm dienstjaar 2016

In het jaar 2016 heeft de regering de collectieve sector voor het eerst gedefinieerd en in de jaarrekening 2016 over de resultaten hiervan gerapporteerd. De regering concludeert dat het collectieve sector heeft voldaan aan de tekortnorm van 2% van de BBP. De Algemene Rekenkamer heeft deze conclusie van de regering niet kunnen vaststellen. Dit doordat de gehanteerde cijfers bij de jaarrekening 2016 voor een deel van de collectieve sector bestaat uit niet vastgestelde cijfers.

De Algemene Rekenkamer concludeert dat de regering zich bewust is van het belang van het behalen van begrotingsnormen voor de realisatie van een houdbare overheidsfinanciën. De Algemene Rekenkamer constateert echter dat structurele besparingsmaatregelen, die als grondslag moeten dienen voor het behalen van de begrotingsnormen, nog niet zijn genomen of niet voldoende worden toegepast. Zo wijst het onderzoek uit dat de in 2016 gerealiseerde kostenverlagingen wederom niet het gevolg is geweest van structurele kostenbeheersing, maar het gevolg van incidentele meevallers. De beheersing van de twee grootste exploitatieposten, namelijk de rentekosten op de overheidsschuld en kosten van het personeel werkzaam voor Land Aruba, geven blijk dat de regering niet in staat is geweest voldoende structurele kostenbesparingen door te voeren. De regering zal nog een weg moeten bewandelen, voordat er sprake kan zijn van houdbare openbare financiën op Aruba.

Budgetrecht Staten

Dit jaar constateert de Algemene Rekenkamer dat er, net als voorgaande jaren, begrotingsoverschrijdingen op autorisatieniveau van de Staten voorkomen, welke als onrechtmatig worden aangemerkt. Het naleven van de wettelijke kaders en het gebruik maken van ter beschikking zijnde toezicht instrumenten zullen voor, zowel de minister van Financiën, ministers als de Staten, aanzienlijk bijdragen aan het realiseren van een deugdelijke begrotingsuitvoering. Een deugdelijke begrotingsuitvoering kan bijdragen

aan de bescherming en het doen naleven van het budgetrecht.

Aanbevelingen Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer beveelt in haar rapport de ministers aan de houdbaarheid van de overheidsfinanciën niet uit het oog te verliezen bij de voorbereiding en uitvoering van hun begroting. De wettelijke voorschriften dienen bij de begrotingsuitvoering nageleefd te worden. Het is van belang dat elke minister zich in staat stelt om op een efficiënte en effectieve manier, toezicht te kunnen houden op de aan zijn ministerie toegekende deel van de Landsbegroting. Aan de minister van Financiën wordt aanbevolen, om draagvlak te creëren om daadwerkelijke stappen te nemen voor het behalen van houdbare overheidsfinanciën. Het is van belang, dat de continuïteit van de reeds behaalde verbeteringen, vooral in het financieel beheer, worden gewaarborgd. Aan de minister van Financiën wordt verder aanbevolen om, als toezichthouder van de besteding van Landsgelden, erop toe te zien dat wettelijke voorschriften overheid breed worden nageleefd bij de begrotingsuitvoering.

Aan de Staten wordt aanbevolen om kritisch toezicht te houden op de prioriteitstelling en keuzes van de regering, met het oog op houdbare overheidsfinanciën. De Algemene Rekenkamer beveelt, om niet langer te tolereren dat het budgetrecht wordt aangetast. Het is belangrijk dat de Staten over de informatie die zij voor haar taakuitoefening nodig acht tijdig beschikt. Hierdoor kan zij haar toezicht taak op een efficiënte en effectieve manier uitoefenen en zo ook zorgen dat het budgetrecht wordt nageleefd. De Algemene Rekenkamer beveelt ook aan om kritisch te blijven bij de behandeling van de jaarrekening, waarin verantwoording wordt afgelegd over de realisatie van het gevoerde beleid. Als laatste wordt meegegeven om nauw betrokken te blijven met reeds in gang gezette processen ter verbetering van het financieel beheer.

2.4.2 Monitoringsproces

Monitoringsactiviteiten omvatten onder andere het bijhouden van ontwikkelingen binnen ministeries, alsook het volgen van de uitvoering van beleidsvoornemens welke in de Landsbegroting zijn neergelegd. Het gaan hier met name om het zich op de hoogte houden van aangegeven beleidsintenties of aangekondigde bezuinigingen; het bijhouden van resultaten van onafhankelijke onderzoeken ingesteld door een minister of onder hem ressorterende diensten en het vergaren van informatie in brede zin bij diverse diensten en directies. Monitoringsactiviteiten vinden gedurende het hele jaar door plaats.

Op basis van vooraf vastgestelde criteria, voert het onderzoeksteam naar

aanleiding van haar monitoringsactiviteiten een risicoanalyse uit, waarna mogelijke onderzoeksonderwerpen geprioriteerd en toegelicht worden ter aanbieding aan de leden van de Algemene Rekenkamer. De voorgestelde onderzoeksonderwerpen vormen een basis voor de besluitvorming in de vergadering over de te verrichten onderzoeken voor de komende jaren.

3 Financiële verantwoording

Om verder gestalte te geven aan haar voorbeeldfunctie, heeft de Algemene Rekenkamer besloten om haar financiële administratie over de jaren 2015, 2016 en 2017 aan een *financial review* te onderwerpen. De Algemene Rekenkamer beoogt hiermee de benodigde stappen te kunnen zetten om in de toekomst een goedgekeurd financieel verantwoordingsdocument te mogen presenteren. Het is de Algemene Rekenkamer niet gelukt de resultaten van deze *financial review*, in dit jaarverslag te presenteren. Dit omdat de review nog niet afgerond was ten tijde van de wettelijke termijn voor de aanbieding van dit jaarverslag aan de Gouverneur. Over de resultaten van de *financial review* zal de Algemene Rekenkamer aanvullend op dit jaarverslag rapporteren.

3.1 Begrotingsuitvoering

De landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2017 is op 28 december 2016 afgekondigd. In deze begroting hebben wij een aantal belangrijke voorwaarden genoemd voor het goed functioneren van de Algemene Rekenkamer. Een degelijke bemensing en een efficiëntere aannameprocedure voor personeel is hier voorbeeld van.

In tabel 2 worden de gerealiseerde cijfers[2] betreffende de begrotingsuitvoering voor het dienstjaar 2017 samengevat.

Tabel 2: Kosten en kapitaaluitgaven 2017

Post	Omschrijving	Gerealiseerd 2017	Begroting 2017	Onder en (over) benutting	Gerealiseerd 2016
Kosten (in Afl.)					
4100	Salarissen en sociale lasten	958.358	1.473.500	515.142	1.119.678
4200	Werkgeversbijdragen	243.445	357.600	114.155	274.874
4300	Goederen en diensten	466.028	741.300	275.272	558.482
4600	Overdrachten aan regeringen en internationale instellingen	1.970	4.800	2.830	2.900
4700	Verrekeningen, bijdragen en afschrijvingen	99.950	46.100	(53.549)	100.125
	Totaal	**1.769.751**	**2.623.300**	**853.549**	**2.056.059**

[2] Deze bedragen zijn niet afgestemd met de Directie Financiën, noch aan een accountantscontrole onderworpen.

Kapitaal uitgaven (in Afl.)					
6000	Aankoop duurzame goederen	-	-	-	-
	Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**
	TOTAAL	**1.769.751**	**2.623.300**	**853.549**	**2.056.059**

Uit de tabel kan worden herleid dat de begroting van de Algemene Rekenkamer met Afl. 853.549 is onderbenut. Onderstaand worden de afwijkingen ten opzichte van begroting nader toegelicht.

4100 / 4200 Salarissen, vergoedingen, sociale lasten en werkgeversbijdragen

Zoals eerder is aangegeven, zijn er bij het Secretariaat van de Algemene Rekenkamer een aanmerkelijk aantal vacatures. Bij de opstelling van de begroting voor 2017 is uitgegaan van de invulling van deze vacatures. Voor het dienstjaar 2017 is het personeelsbestand echter ongewijzigd gebleven. Onderdeel van deze begrotingspost vormen ook de vergoedingen voor de leden van de Algemene Rekenkamer. In de begroting voor 2017 was voorzien in een voltallig college voor het dienstjaar 2017. De opgelopen vertraging bij de voordracht van kandidaten voor lid, heeft ertoe geleid dat de nieuwe leden pas in december zijn aangetreden.

4300 Goederen en diensten

De grootste onderbestedingen in de categorie goederen en diensten betreffen de posten: *Huur en onderhoud kantoormachines en –meubilaire, Elektriciteit* en *Deskundig advies en bijstand*. De onderbenutting van de huur en het onderhoud kantoormachines en –meubilaire heeft te maken met het feit dat de Algemene Rekenkamer, in haar begroting voor 2017, de kosten van het uitbesteden van haar IT-infrastructuur aan een externe dienstverlener, onder deze categorie heeft begroot. Dit project is in 2017 niet gerealiseerd, waardoor ook op 4700 Verrekeningen, bijdragen en afschrijvingen, een overschrijding is te zien. Dit wordt bij de categorie verrekeningen, bijdragen en afschrijvingen nader toegelicht. De onderbenutting van elektriciteit is het gevolg geweest van de vervanging van de oude airco's door energie besparende airco's.

Op deskundig advies en bijstand waren de kosten begroot ten aanzien van de juridische ondersteuning van de Algemene Rekenkamer bij het traject van verzelfstandiging. Vanwege de vertraagde benoeming van de leden van de Algemene Rekenkamer, waardoor de Algemene Rekenkamer voor het merendeel van het jaar niet voltallig was, konden de beslissingen voor het in gang zetten van dit traject, niet worden genomen. Als gevolg hiervan zijn deze middelen in 2017 niet benut.

4700 Verrekeningen, bijdragen en afschrijvingen

De overschrijding in de categorie verrekeningen en bijdragen wordt veroorzaakt door de doorberekende kosten gerelateerd aan de dienstverlening vanuit de Directie Informatievoorziening en Automatisering (DIA). De Algemene Rekenkamer heeft voor het dienstjaar 2017 beoogd haar IT-infrastructuur te ontkoppelen van de DIA en gebruik te gaan maken een externe dienstverlener. Hierdoor werden de kosten gerelateerd aan de automatisering, die normaliter onder deze categorie behoren, onder de categorie goederen en diensten begroot. Deze ontkoppeling is niet geconcretiseerd, waardoor de Algemene Rekenkamer voor 2017 nog van diensten van de DIA gebruik heeft gemaakt en de doorberekende kosten onder deze categorie zijn verantwoord.